मदिरा नियन्त्रण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५

प्रस्तावना : सर्वसाधारण जनताको सदाचार, स्वास्थ्य, सुविधा तथा आर्थिक हित कायम राख्नको लागि मदिराको उत्पादन, बिक्री वितरण र निकासी, पैठारी समेतमा नियन्त्रण गर्न वाञ्छनीय भएकोले, आठविसकोट नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाले यो निर्देशिका बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ : (१) यस निर्देशिकाको नाम "मदिरा नियन्त्रण निर्देशिका, २०७५" रहेको छ ।

(२) यो निर्देशिका नगरपालिकाभर लागू हुनेछ ।

(३) यो निर्देशिका तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा,

(क) "मदिरा" भन्नाले अन्न, फलफूल वा अन्य कुनै स्टार्चयुक्त वस्तुलाई जीव रासायनिक प्रक्रियाद्वारा कुहाई वा अन्य कुनै तरीकाबाट तयार पारिएको अल्कोहलयुक्त पदार्थ सम्झनु पर्छ र सो शब्दले रक्सी, जाँड, छयाङ, व्हिस्की, रम, जीन, ब्राण्डी, भोड्का, बियर, वाइन, सेरी, सेम्पेन, साइडर, पेरी, मिड, माल्टन, औद्योगिक अल्कोहल, रेक्टिफाइड स्प्रिट, माल्ट स्प्रिट, साइलेण्ट स्प्रिट, डिनेचर्ड स्प्रिट र हेड्स स्प्रिट समेतलाई जनाउँछ ।

(ख) "उत्पादन" भन्नाले मदिरा तयार गर्नका लागि आवश्यक पदार्थ कुहाउने, तताउने, पकाउने वा त्यस्तो पदार्थमा बास्ना वा स्वाद आउने गरी कुनै कुराको सम्मिश्रण गर्ने वा मदिरा तयार गर्नको लागि अपनाइने सबै वा कुनै विधि वा कार्य सम्झनु पर्छ ।

(ग) "अनुमतिपत्र" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम मदिरा उत्पादन, बिक्री वितरण निकासी वा पैठारी गर्न दिइएको अनुमतिपत्र सम्झनु पर्छ ।

(घ) "तोकिएको" वा "तोकिएबमोजिम" भन्नाले यस प्रचलित मदिरा ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "नगरपालिका" भन्नाले आठविसकोट नगरपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।

(च) "प्रचलित कानून" भन्नाले मदिरा सम्बन्धी प्रचलित मदिरा ऐन, २०३१ र मदिरा नियमहरु, २०३३ लाई सम्झनु पर्छ ।

(छ) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले आठविसकोट नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्झनु पर्छ ।

रामबहादुर के.सी.
नि.प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

३. मदिराको उत्पादनमा नियन्त्रण : कुनै व्यक्तिले अनुमतिपत्र बेगर र अनुमतिपत्र पाएकोले पनि अनुमतिपत्रमा तोकिएको शर्तबमोजिम बाहेक **नगरपालिकाभित्र** मदिराको उत्पादन गर्न पाउने छैन ।

४. मदिराको बिक्री वितरणमा नियन्त्रण : कुनै व्यक्तिले अनुमतिपत्र बेगर र अनुमतिपत्र पाएकोले पनि अनुमतिपत्रमा तोकिएको शर्तबमोजिम बाहेक **नगरपालिकाभित्र** मदिरा बिक्री, वितरण गर्न वा मदिरा खुवाउने बार वा रेष्टुरेण्ट वा पसल थाप्न पाउने छैन ।

तर अन्य जुनसुकै निकायबाट अनुमति लिएको भएतापनि नगरपालिकाले अनुमतिपत्र लिएर पनि विक्रि वितरण गर्न नपाउने गरी नगरपालिकाभरी वा नगरपालिकाभित्रका केही स्थानहरुमा मदिरा निशेष गर्न सक्नेछ ।

५. मदिराको उत्पादन तथा बिक्री वितरणमा बन्देज : (१) कसैले पनि प्लाष्टिकको पोका (पाउच) मा मदिरा राखी मदिराको उत्पादन तथा बिक्री वितरण गर्नु हुँदैन ।

(२) कसैले पनि अठार वर्षको उमेर पूरा नगरेको व्यक्तिलाई मदिरा बिक्री वितरण गर्न पाईदैन ।

(३) अठार वर्षको उमेर पूरा नगरेको व्यक्तिले मदिराको बिक्री वितरण गर्नु हुँदैन ।

६. मदिराको निकासी पैठारीमा नियन्त्रण : कुनै व्यक्तिले अनुमतिपत्र बेगर र अनुमतिपत्र पाएकोले पनि अनुमतिपत्रमा तोकिएको शर्तबमोजिम बाहेक **नगरपालिकाभित्र** मदिराको निकासी वा पैठारी गर्न पाउने छैन ।

७. शर्तहरु पालना गर्नुपर्ने : नगरपालिकाभित्र अनुमतिपत्र लिई मदिराको विक्रि वितरण गरिरहेका व्यक्तिहरुले देहायका शर्तहरु पालना गर्नुपर्नेछ :-

क. इजाजतपत्र प्रत्येक आर्थिक वर्षको असार महिना भित्र नवीकरण गराईसकेको हुनुपर्नेछ ।

ख. इजाजतपत्र सबैले देख्ने गरी कारोवार स्थलमा राख्नु पर्नेछ ।

ग. डिपार्टमेण्टल स्टोर तथा अन्य मदिरा विक्रिवितरण गर्ने इजाजत प्राप्त व्यक्तिले मदिराजन्य पदार्थ बिक्री गर्ने प्रयोजनको लागि अलग्गै विक्री कक्षको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

घ. प्रत्येक वोतलमा विर्को र बोतलमा पर्ने गरी अन्त:शुल्क टिकट टाँसी निकासी गर्नु पर्नेछ ।

ङ. विहान १०:०० बजेदेखि राती ९:०० बजेसम्ममात्र मदिरा बिक्री वितरण गर्नु पर्नेछ ।

च. अठार वर्ष उमेर नपुगेको व्यक्तिलाई मदिरा बिक्री वितरण गर्न पाईने छैन ।

छ. मदिरा खरिद बिक्री गर्नेले मदिरा खरिद बिक्री गरेको विजक राख्नु पर्नेछ ।

ज. इजाजतपत्रवालाले प्रत्येक वोतलमा अन्तःशुल्क टिकट टाँसेको मदिरा मात्र बिक्री गर्नु पर्नेछ । अन्तःशुल्क टिकट नरहेको सामान खरीद बिक्रीको लागि राखेको पाइएमा त्यस्तो वस्तु जफत गरी बिक्रेतालाई कानून बमोजिम दण्ड जरीवाना हुनेछ ।

झ. अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ तथा मदिरा ऐन, २०३१ र सो अन्तर्गत बनेका नियम तथा निर्देशिकामा उल्लेखित प्रावधानहरूको पालना गर्नु पर्नेछ ।

ञ. नगरपालिकाभित्र कुनै पनि मदिरा आयात गर्दा नगरपालिकाले तोकेको स्थानमा कानून बमोजिमको स्वास्थ्य सेवा शुल्क वापतको रकम दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

ट. नगरपालिकाभित्र कुनै पनि व्यक्तिले साँझ ५ बजेदेखि ७ बजेसम्ममात्र नगरपालिकाले तोकेको स्थान र परिमाणमामात्र मदिरा सेवन गर्न पाउने छ ।

ठ. नगरपालिकाले मदिरा राख्न पाउने गरी वर्गीकरण गरेका होटेलहरुमा मात्र मदिरा राख्न तथा विक्रि गर्न पाईनेछ ।

ड. नगरपालिकाले सार्वजनिक सूचना आहवान गरी मदिरा सेवन गर्ने एवम् विक्रि वितरण गर्ने स्थान तोक्ने छ र सोही स्थानबाटमात्र मदिराको विक्रि वितरण गर्न तथा तोकिएको समयावधिभित्र सेवन गर्नु पर्नेछ ।

ढ. सार्वज़निक स्थल (नगरपालिका कार्यालय, वडा कार्यालय, अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी, विद्यालयजस्ता सरकारी कार्यालय रहेको स्थल) को वरीपरी ५०० मिटरभित्रको क्षेत्रमा कुनै पनि किसीमको मदिराजन्य पदार्थ उत्पादन, विक्रि वितरण र सेवन गर्न पाईने छैन् । कोही कसैले सार्वजनिक स्थलको ५०० मिटर वरीपरीको क्षेत्रमा मदिराजन्य पदार्थ उत्पादन, विक्रि वितरण, सेवन लगायतका कार्यहरु गरेमा पन्ध्र हजार रुपैयाँदेखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गरिनेछ ।

ण. मदिरा विक्रि वितरण गर्ने व्यक्तिले मदिरा किन्ने व्यक्तिहरुको तीन पुस्ते विवरण बनाई दैनिक रुपमा सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ । नगरपालिकाबाट खटाईएको टोलीले उक्त विवरण हेर्न खोजेमा अनिवार्य रुपमा उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

त. इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति बाहेक अन्य व्यक्तिहरुले मदिरा उत्पादन, विक्रि वितरण गरेको पाईएमा वा मापदण्ड विपरितका पसल, होटेल, नास्ता पसलहरुमा मदिरा विक्रि वितरण गरेको पाईएमा वा लाइसेन्स लिएर मदिराजन्य पदार्थ उत्पादन, विक्रि वितरण गर्ने व्यक्तिहरुले

रामबहादुर के.सी.
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

मदिरा किन्ने व्यक्तिहरुको तीनपुस्ते विवरण नराखेमा वा शर्तहरुको पालना नगरेमा दश हजार रुपैयाँदेखि पच्चीस हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना गरिनेछ ।

८. अनुमतिपत्रको अवधि र नवीकरण : अनुमतिपत्रको अवधि र नवीकरण दस्तुरसम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानूनमा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

तर नगरपालिकाको सिफारिसविना अनुमतिपत्रको नवीकरण गर्न पाईने छैन् ।

९. अनुमतिपत्र रद्द गर्न सिफारिस गर्न सक्ने : प्रचलित कानूनमा तोकिएको अधिकारी वा निकाय समक्ष प्रचलित कानून बमोजिम दिइएको अनुमतिपत्र देहायको अवस्थामा रद्द गर्न सिफारिस गरी मदिरा विक्रि वितरण गर्न बन्देज लगाउन सकिनेछ :-

(क) अनुमतिपत्र नवीकरण नगरेमा,

(ख) अनुमतिपत्रमा तोकिएका शर्त उल्लङ्घन गरेमा,

(ग) खण्ड ५. विपरीत काम गरेमा ।

७. लागू नहुने अवस्था : यस ऐनका अन्य दफाहरुमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निजी उपयोगको निमित्त देहायको परिमाणमा रक्सी वा जाँड बनाउन प्रचलित कानून बमोजिम अनुमतिपत्र लिनु पर्ने छैन ।

(क) कुनै व्यक्तिले निजी उपयोगका लागि एकपटकमा पाँच लिटरसम्म रक्सी र दश लिटरसम्म जाँड वनाउन,

तर,

(१) यसरी रक्सी र जाँड वर्षको ६ पटक भन्दा बढी बनाउन पाइने छैन ।

(२) यसरी रक्सी र जाँड बनाउने व्यक्तिले त्यसको सूचना अन्तःशुल्क अधिकृतलाई दिनु पर्नेछ ।

८. नगरपालिकालाई तिर्न पर्ने रकम सरकारी बाँकी सरह असूल गर्ने : यो कार्यविधि बमोजिम कुनै व्यक्तिले नगरपालिकालाई तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम नतिरी नबुझाई बाँकी राखेमा त्यस्तो रकम निजबाट प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्नेछ ।

९. दण्ड सजाय : (१) यस कार्यविधि विपरीत काम गर्ने व्यक्तिलाई प्रचलित कानून बमोजिम कैद र एक लाख रुपैयाँसम्म जरिबाना हुनेछ ।

रामबहादुर के.सी.
नि.प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

(२) यस ऐन विपरीतको कुनै काम गर्न उद्योग गर्ने वा त्यस्तो काम गर्न दुरुत्साहन गर्ने वा सो काममा सहयोग गर्ने व्यक्तिलाई प्रचलित कानून बमोजिम कैद र पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना हुनेछ ।

(३) नगरपालिकाभित्र जुनसुकै स्थानमा मदिरा सेवन गरी होहल्ला गरेमा, परिवारका सदस्यहरुलाई दुःख दिएमा, तोकिएको अवधिभित्र वाहेक अन्य अवधिमा मदिरा सेवन गरेमा, मदिरा सेवन गरी सार्वजनिक स्थलमा प्रवेश गरेमा वा सार्वजनिक सुव्यवस्थामा खलल पुग्ने कार्य गरेमा देहाय बमोजिम सजाय हुनेछ :-

(क) सार्वजनिक पदधारण गरेको व्यक्ति बाहेकका सर्वसाधारण व्यक्ति भएमा पहिलोचोटी रु ३ हजार, दोस्रोचोटी रु ४ हजार, तेस्रो चोटी भएमा रु ५ हजार र सोभन्दा बढि पटक दोहोर्याएमा २० हजारसम्म जरिवाना

(ख) सार्वजनिक पदधारण गरेको व्यक्ति भएमा पहिलोचोटी रु ६ हजार, दोस्रोचोटी रु ८ हजार, तेस्रो चोटी भएमा रु १० हजार र सोभन्दा बढि पटक दोहोर्याएमा ४० हजारसम्म जरिवाना

(ग) सर्वसाधारण वा सार्वजनिक पदधारण गरेको व्यक्ति मदिरा सेवन गरी सार्वजनिक स्थलमा प्रवेश गरेमा पहिलोचोटी रु ९ हजार, दोस्रोचोटी रु १२ हजार, तेस्रो चोटी भएमा रु १५ हजार र सोभन्दा बढि पटक दोहोर्याएमा ६० हजारसम्म जरिवाना

(४) कुनै व्यक्ति माथि उल्लेखित जरिवाना वापतको रकम तिर्न सक्ने हैसियतमा नभएमा नगरपालिका वा नगरपालिकाले तोकेको निकायले जरिवाना वापतकको रकम बराबर श्रम गराउनेछ ।

(५) पटकपटक मदिरा सेवन गर्ने व्यक्तिलाई नेपाल प्रहरी वा नगर प्रहरीले निजको व्यवहार परिवर्तनको लागि तारेकमा बोलाउन सक्नेछ ।

१०. मदिरा तथा अन्य सामानको जफत र बिक्री : (१) कुनै व्यक्तिले यस कार्यविधि र प्रचलित कानून विपरीत मदिराको उत्पादन, बिक्री वितरण, निकासी वा पैठारी गरेमा सो कार्यसँग सम्बन्धित मदिरा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजले तोकेको कर्मचारीले जफत गर्नेछ ।

(२) उपखण्ड (१) बमोजिम जफत गरिएको मदिरामध्ये गुणस्तरयुक्त मदिरा तोकिए बमोजिम प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले लिलाम बिक्री गर्नु पर्नेछ ।

रामबहादुर के.सी.
नि.प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

(३) यस **कार्यविधि र प्रचलित कानून** विपरीत मदिराको कारोबार गर्न प्रयोग गरिएका सबै सामानहरु **प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले** जफत गरी तोकिए बमोजिम लिलाम बिक्री गर्नेछ । तर सवारी साधनको हकमा सवारी धनीको मञ्जुरी रहेनछ भने त्यस्तो सवारी साधन जफत हुने छैन ।

११. सहयोग गर्नु पर्ने : यस **कार्यविधि र प्रचलित कानून** अन्तर्गत सजाय हुने कसूरको तहकिकातको सिलसिलामा **प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजबाट** अधिकार पाएको कर्मचारीले सहयोग मागेमा आवश्यक सहयोग गर्नु सम्बन्धित व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ ।

१२. मुद्दा हेर्ने अधिकारी : (१) **खण्ड** ११ अन्तर्गतको मुद्दामा सुरु कारबाही र किनारा गर्ने अधिकार **प्रचलित कानून बमोजिमको निकायलाई** र सो बाहेक यस **कार्यविधि** अन्तर्गतको अरु मुद्दाको सुरु कारबाई र किनारा गर्ने अधिकार **प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई** हुनेछ ।

तर खण्ड ११ बमोजिम दण्ड सजायमध्ये तोकिएको सिमासम्मको रकम बराबरको जरिवाना प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजले तोकेको कर्मचारीले गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सुरु कारबाई र किनारा गर्ने अधिकारीलाई प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम जिल्ला अदालतलाई भए सरहको अधिकार प्राप्त हुनेछ ।

१३. पुनरावेदन : यस **कार्यविधि** बमोजिम **प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले** गरेको निर्णय उपर **प्रचलित नेपाल कानूनमा उल्लेख भएबमोजिमको निकायमा प्रचलित कानून बमोजिम** पुनरावेदन लाग्नेछ ।

१४. पुरस्कार : (१) कसैले यस **कार्यविधि** विपरीत मदिरा उत्पादन, सञ्चय, बिक्री वितरण, ओसार पसार, निकासी वा पैठारी गर्न लागेमा वा गरेमा त्यसको सुराक दिने वा सबुत प्रमाण सहित मानिस पक्री पेश गर्ने व्यक्तिलाई सो कार्य भए गरेको प्रमाणित हुन आएमा देहाय बमोजिमको रकम पुरस्कार स्वरुप दिइनेछ :-

(क) सुराक दिने व्यक्तिलाई बिगोको दश प्रतिशत,

(ख) मदिरा वा मानिस पक्री पेश गर्ने व्यक्तिलाई बिगोको बीस प्रतिशत,

(ग) मदिरा र मानिस दुवै पक्री पेश गर्ने व्यक्तिलाई बिगोको तीस प्रतिशत ।

(२) **उपखण्ड** (१) बमोजिम पुरस्कार दिने प्रयोजनको लागि मदिरा र सोसँग सम्बन्धित जफत भएको सामान लिलाम भएको अवस्थामा लिलामबाट प्राप्त रकमलाई बिगो मानिनेछ ।

(३) कुनै कारणले जफत भएको मदिरा वा सामान लिलाम हुन नसकेमा वा लिलाम नहुने भएमा **नगरपालिकाले** त्यस्तो सुराक दिने वा सबुत प्रमाण सहित मानिस पक्री पेश गर्ने व्यक्तिलाई उचित ठहऱ्याएको रकम पुरस्कार स्वरुप दिन सक्नेछ ।

रामबहादुर के.सी.
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

(४) यस खण्ड बमोजिम पुरस्कार पाउने व्यक्ति एक जनाभन्दा बढी भएमा पुरस्कारको रकम दामासाहीले वितरण गरिनेछ ।

१५. सहयोग गर्नुपर्ने : यस कार्यविधि एवम् प्रचलित कानून कार्यान्वयनको लागि नगरपालिकाले मागेको सहयोग उपलब्ध गराउनु स्थानीय प्रशासन र सरोकारवाला अन्य निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृति

मिति : २०७५/०४/१४

प्रमाणिकरण

मिति : २०७५/०४/१९

रामबहादुर के.सी.
नि.प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

आठबिसकोट नगरपालिका, रुकुम (पश्चिम)